

til Administrationen, som i Forslaget er saa betydeligt, og som der med Rette er gjort Indvendinger imod, idet man saa kun havde at paafe, at Enhver ydede det, han skulde yde, og sørge for at faae det inddrevet, naar han ikke ydede sin Stat frivillig. Men paa den anden Side skulde man ikke spørge om Beløbet af den Hjælp, de skulde have, før de kom til at trænge dertil, og de, der ikke trængte dertil, skulle Intet have, altsaa, hjælpe de Andre, hjælpe Staten til at bære de Byrder, som Staten skal bære i Genhold til Grundlovens § 84. Det var meget simplet at gaa den Vej. Det, som jeg imidlertid især sætter Pris paa ved denne Sag, er, at den reises paany, thi det Spørgsmaal, den angaar, kan man ikke saaledes lade ligge. Man har taget det, som om det var et Humanitetsspørgsmaal; nei, det er et Spørgsmaal, som har anden Betydning. Naar Staten vil gribe ind og hjælpe, saa er det ikke, fordi den vil vise sig human, men fordi den ser, at i andre Lande, hvor Forholdene ere langt uheldigere end her, truer dette Spørgsmaal Samfundet med Omstyrning; det er derfor, at Staten nuomfunder tror, at Liden er kommen, da den bør træde hjælpende til. Jeg fratjender naturligvis ikke den høitærede Minister den Humanitetsfølelse, der laa til Grund for hans Udtalelser; men jeg tror, at Statsstyrelsen før denne Sag og bør se den, ikke blot fra Humanitetens Standpunkt, men ogsaa fra Samfundets og fra Samfundssikkerhedens Standpunkt. Naar man i Lovforlaget har tilfagt de Personer, der ud over en vis Aldersgrænse vedblive at gjøre Indskud i Kassen, Tilskud af Staten, altsaa, naar Staten ligesom sætter Præmie paa deres Sparommelighed, er det ogsaa Noget, som er saa aldeles overensstemmende med, hvad der sker i mange andre Retninger, at man fra Statens Side delvis kommer dem til Hjælp, som søge at hjælpe sig selv. Det er ogsaa et Princip, som jeg kan finde aldeles rigtigt, der kan ikke indvendes saadan noget Væsentligt derimod. Naar det ærede Medlem for Aarhus Amts 2den Valgtreds (Ingerslev) mente, at, naar man vilde have Friheden, saa maatte man ogsaa tage Konsekventerne, da kan jeg ikke sige Andet, end at han har Ret; men naar Forholdene udvikle sig saaledes, at det viser sig, at Konsekventerne blive statsfarlige, er det Statens Pligt at gribe ind og se at fjerne det, som truer Samfundet. Det er ganske vist, at Laugsvæsenet havde sine gode Sider; men det er ogsaa ganske vist, at det var til Hindrer for den personlige Frihed, idet en Mand ikke turde arbejde med sine egne Hænder for at erhverve sig sit Udkomme, naar han ikke havde været Medlem af et saadant Laug. Den Frihed er dog opnaaet, og det synes mig, at den er at sætte høiligen Pris paa. Der kan desuden raades Bod paa den Ulempe, som blev paavist af det ærede Medlem for Aarhus Amts 2den Valgtreds paa anden

Maade end ved saadanne snevre Kredse, som søge at hjælpe hinanden, og jeg skal tillade mig at nævne hvorledes. Der er flere Gange her i Thinget baade fra Rigsdagens Side og fra Regjeringens Side indbragt forskellige Lovforslag, og her er da reist Spørgsmaalet om Fattigforsørgelses Bessaffenhed; navnlig stilledes der en Forspørgsel fra forskellige Medlemmers Side til Regjeringen om en Omordning af Fattiglougvingen, det var i 1867. Foranlediget deraf, tog Regjeringen denne Sag i sin Haand, og der blev nedsat en Kommission, som skulde arbejde paa at faae dette Fattigvæsen omordnet. Regjeringen forelagde i Maren 1870, 1872 og 1873 Lovforslag om Fattigvæsenets Omordning; men de gif dog væsentlig allesammen ud paa det Gamle, nemlig at Fattigunderstøttelse havde den Egenstab, at den, der kom ind under den, var derved ikke rigtig politisk myndig Borger, han blev en Slags politisk Mindremand. Man har senere forsøgt at raade Bod derpaa, da disse Lovforslag, der kom frem, ikke havde den Bessaffenhed, som ønskedes fra den Side af Rigsdagen, som jeg dengang og endnu tilhører, ved den saakaldte Fattiges Kasse; men det er jo ogsaa noget meget Smaat, som ikke kan bevirke det, som er nødvendigt for at fjerne de Ulemper, som Samfundet trues af ved den om sig gribende Forarmelse. Ifjor, da dette Lovforslag var for, udtalte den ærede Minister sig jo ikke gunstig derfor, men iaar har han dog gjort en Begyndelse til at vise, at Regjeringen tænker paa, at der er Noget, som kunde gjøres, inden noget fuldstændig Gjennemgribende kunde ske. Jeg kan ikke Andet end være glad ved, at en saadan Udtalelse fremkom fra den høitærede Minister; den viser mig, at Statsstyrelsen nu er kommen til at erkjende, at vi blive nøbte til at optage denne Sag til en grundig Behandling og Gjennemførelse. Det kunde jo ikke ventes, at en enkelt Mand eller enkelte Mænd skulde kunne tilveiebringe det Materiale, som er nødvendigt til denne Sags Ordning; men dog er her tilveiebragt ikke Lidet, hvorfor man maa være dem Tak skyldig, som have staffet det; og jeg tvivler ikke om, at, dersom Sagen gaar til Udvalg, vil der ogsaa kunne komme Noget frem, som ogsaa kan være Regjeringen til Støtte i dens Bestræbelser for at faae denne Sag bragt til en heldig Ende. En af de værste Ulemper ved den nuværende Fattigforsørgelse er jo denne Sammenblanding af Folk, der ligge paa deres egne Gjæringer, om man saa kan sige, af lastefulde Menneker, som have ødelagt sig selv, med Folk, som reelig og hæderlig have stræbt, saalænge deres Kræfter strakte til, og som nu lige under for Alderdom og Svagelighed og for uhyggelige Omstændigheder, som de ikke selv ere skyldige i. Saalænge denne Sammenblanding finder Sted, og der ikke gives Understøttelse af det Offentlige, som ikke medfører den Infami, at